

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

پژوهش خبری
معاونت سیاسی

شاخص‌ها و مولفه‌های کانونی گردهمایی عظیم اربعین از دیدگاه رهبر معظم انقلاب

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

– گروه تلگرام پژوهش خبری صداوسیما <https://telegram.me/pajooreshkhabar>

– پژوهشگر: امید جلوداریان

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

1	□ مقدمه.....
2	فصل اول: نمودارسازی بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین حسینی
3	الف - نمودار مؤلفه‌های کانونی در بیانات درباره اربعین حسینی.....
4	ب - نمودار کلی شاخص‌های محوری در بیانات درباره اربعین حسینی.....
4	ب - نمودار کلی شاخص‌های محوری در بیانات درباره اربعین حسینی.....
10	ج - نمودار پرسش‌هایی که در بیانات درباره اربعین حسینی پاسخ داده شد.....
11	د - نمودار بررسی بیانات درباره اربعین حسینی از زاویه آینده‌نگری.....
12	هـ - نمودار برخی از مهم‌ترین موارد و مصادیق در بیانات درباره اربعین حسینی.....
13	فصل دوم: مهم‌ترین موضوعات و محورهای بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین حسینی
14	الف - مفاهیم کانونی در بیانات درباره اربعین حسینی.....
15	ب - شاخص‌های محوری بیانات درباره اربعین حسینی.....
20	ج - پرسش‌ها و شبهه‌هایی که در بیانات درباره اربعین حسینی پاسخ داده شد.....
21	د - بررسی بیانات درباره اربعین حسینی از زاویه آینده‌نگری.....

□ مقدمه

در این پژوهش بیانات رهبر معظم انقلاب درباره "گردهمایی بزرگ اربعین" جمع آوری، بررسی، شاخص یابی و محوربندی شده است. همچنین مؤلفه‌های کانونی، شاخص‌های محوری، پرسش‌ها و شبهه‌ها و مصادیق مربوط، استخراج و به استناد عین عبارات آورده، بیانات از زاویه آینده‌نگری بررسی و در پایان، ملاحظات رسانه‌ای و پیشنهادها برنامه‌سازی مطرح شده است. از بررسی بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین چهار شاخص اصلی به دست آمد که عبارت اند از: "توصیفات درباره اربعین"، "حرکت حضرت زینب در اربعین"، "جوشش اربعینی" و "جاودانه شدن یاد نهضت حسینی".

در شاخص اول رهبر معظم انقلاب اربعین را بزرگ‌ترین گردهمایی عالم، حرکت عظیم، عامل عزت اسلام، عامل وحدت شیعه و سنی، پدیده بی نظیر و بی سابقه، حرکت عشق و ایمان، شعار بزرگ و حسنه ماندگار می‌دانند و به حال کسانی که در پیاده روی اربعین شرکت می‌کنند غبطه می‌خورند.

رهبر معظم انقلاب در شاخص دوم، حرکت حضرت زینب از شام به کربلا را در اربعین، ناشی از سیاست ولایی آن حضرت می‌دانند تا اجتماع کوچک اما پرمعنای آنها در کربلا شکل بگیرد و سرآغازی برای گردهمایی عظیم بعدی بشود. ایشان سرکوب کردن انگیزه‌های خبیث و معاند و معارض، زنده ماندن حادثه عاشورا و تحقق سیاست ولایی را از دستاوردهای حرکت حضرت زینب در اربعین می‌دانند.

جوشش اربعینی شاخص دیگری است که از بررسی بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین به دست آمده است؛ رهبر انقلاب آن را آغاز جاذبه مغناطیس حسینی و آغازی برای حوادث اربعینی بعدی می‌دانند و در این باره به تبلور عزم ملی، حادثه 29 بهمن تبریز، قیام 19 دی مردم قم، پیروزی انقلاب اسلامی، ماجرای توابین، قیام مختار و در هم پیچیده شدن دودمان بنی امیه اشاره می‌کنند.

رهبر معظم انقلاب در شاخص چهارم هم به تدبیر خاندان الهی در پایه گذاری نهضت حسینی و زنده ماندن یاد حقیقت در مقابل طوفان تبلیغات دشمن اشاره می‌کنند و آن را سبب جاودانه شدن یاد این نهضت می‌دانند.

پژوهش خبری
معاونت سیاسی
صدا و سیما

فصل اول:

نمودار سازی

بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین
حسینی

- 1- حرکت عظیم
- 2- پدیده بی نظیر
- 3- حرکت عاشقانه و مومنانه
- 4- سیاست ولایی
- 5- جوشش اربعینی
- 6- حرکت زینبی
- 7- جاذبه مغناطیس حسینی
- 8- درس اربعین

صد او سیمای

ب - نمودار کلی شاخص‌های محوری در بیانات درباره اربعین حسینی:

1- توصیفات درباره اربعین:

- 1- بزرگ‌ترین گردهمایی عالم
- 2- حرکت عظیم
- 3- عامل عزت اسلام
- 4- عامل وحدت شیعه و سنی
- 5- پدیده بی نظیر و بی سابقه
- 6- حرکت عشق و ایمان
- 7- ترکیب عقل و عاطفه
- 8- شعار بزرگ
- 9- حسنه ماندگار

2- حرکت زینب (س) در اربعین

- 1- سرکوب کردن انگیزه‌های خبیث و معاند و معارض
- 2- زنده نگهدارنده حادثه عاشورا
- 3- تحقق سیاست ولایی

3- جوش اربعینی:

- الف) حقیقت‌گویی‌های افشاگرانه حضرت زینب (س) و امام سجاد(ع)
ب) آغاز جاذبه مغناطیس حسینی
ج) آغازی برای حوادث اربعینی بعدی:
- 1- تبلور عزم ملی
 - 2- حادثه 29 بهمن تبریز
 - 3- قیام 19 دی مردم قم
 - 4- پیروزی انقلاب اسلامی
 - 5- حضور پرشور در سالگرد ارتحال امام (ره)
 - 6- ماجرای توأبین

4- جاودانه شدن یاد نهضت حسینی

- 1- تدبیر خاندان الهی در پایه‌گذاری نهضت حسینی
- 2- زنده ماندن یاد حقیقت در مقابل طوفان تبلیغات دشمن

ب - نمودار کلی شاخص‌های محوری در بیانات درباره اربعین حسینی:

۱- توصیفات درباره اربعین

۲- حرکت حضرت زینب (س) در اربعین

۳- جوشش اربعینی

۴- جاودانه شدن یاد نهضت حسینی

1- توصیفات درباره اربعین:

پژوهش خضری

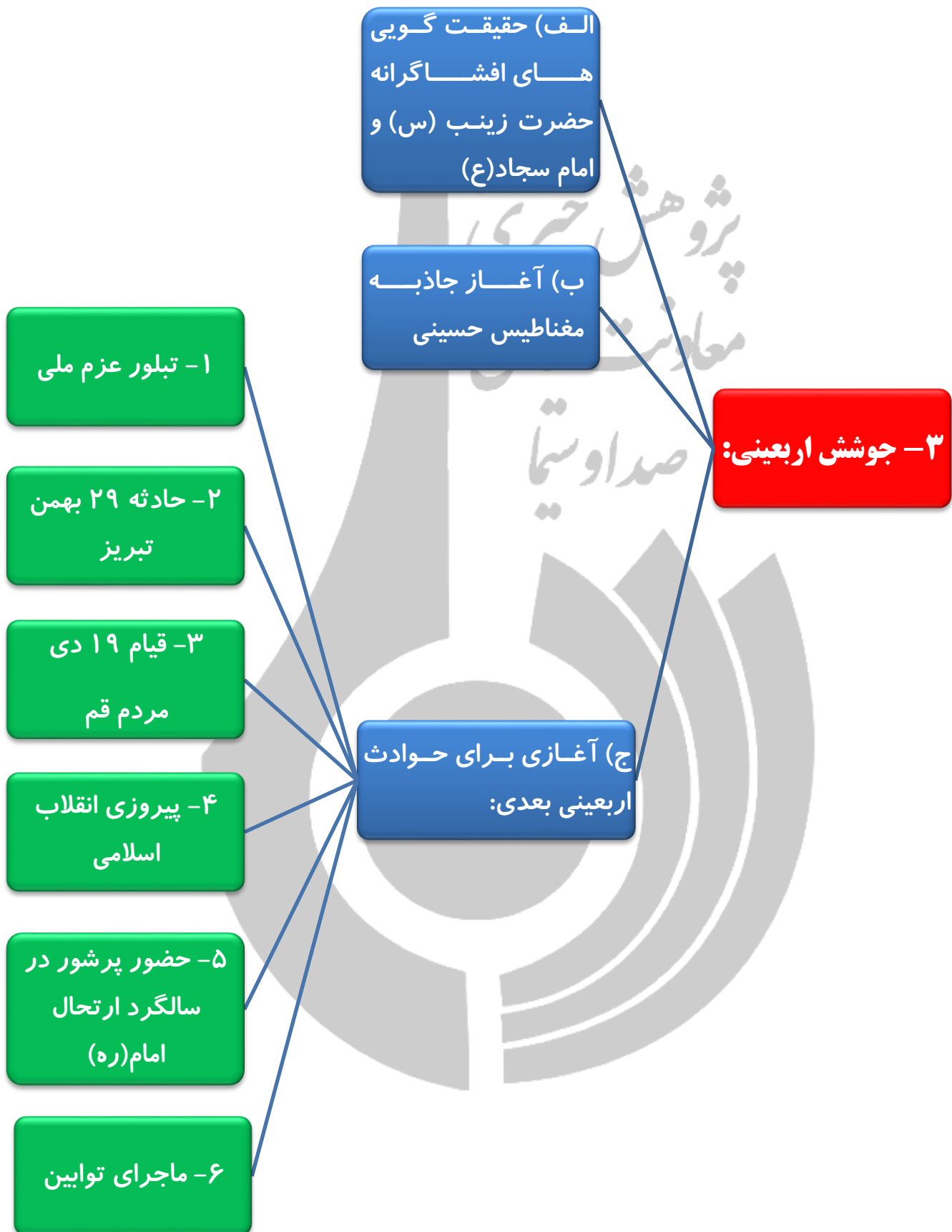
2- حرکت حضرت زینب (س) در اربعین

۱- سرکوب کردن
انگیزه‌های خبیث و
معاند و معارض

۲- حرکت حضرت
زینب (س) در اربعین

۳- تحقق سیاست
ولایی

۲- زنده
نگهدارنده
حادثه عاشورا

۱- تدبیر خاندان الهی در پایه گذاری نهضت حسینی

۲- زنده ماندن یاد حقیقت در مقابل طوفان تبلیغات دشمن

۴- جاودانه شدن
یاد نهضت حسینی

ج - نمودار پرسش‌هایی که در بیانات درباره اربعین حسینی پاسخ داده شد

د - نمودار بررسی بیانات درباره اربعین حسینی از زاویه آینده‌نگری:

هـ - نمودار برخی از مهم‌ترین موارد و مصادیق در بیانات درباره اربعین حسینی:

- 1- حضور شیعه و سنی در گردهمایی عظیم اربعین
- 2- پیاده‌روی میان نجف و کربلا یا بعضی از شهرهای دورتر از نجف تا کربلا
- 3- آرزوی رهبر معظم انقلاب برای حضور در راهپیمایی اربعین
- 4- حرکت معنادار حضرت زینب (س) از شام به کربلا پس از حادثه عاشورا
- 5- اقدام متوکل عباسی برای تخریب قبر مطهر حضرت اباعبد... (ع)
- 6- نوشته مفصل مرحوم شهید آیة‌الله قاضی در اثبات امکان رسیدن حضرت زینب از شام به کربلا در اربعین
- 7- حضور عطیه عوفی و جناب جابر بن عبد... و رجالی از بنی هاشم در اربعین در کربلا
- 8- ماجرای توأیین و قیام مختار
- 9- حادثه اربعینی 29 بهمن تبریز
- 10- خطبه‌ها و افشاگری‌ها و حقیقت‌گوئی‌های حضرت زینب (سلام الله علیها) و امام سجاد (علیه الصلاة والسلام)
- 11- سه بار "یا حسین" گفتن جابر بن عبدالله در اربعین در کربلا

پژوهش خبری
معاونت سیاسی
صدا و سیما

فصل دوم:

مهم‌ترین موضوعات و محورهای

بیانات رهبر معظم انقلاب درباره اربعین حسینی

الف - مفاهیم کانونی در بیانات درباره اربعین حسینی

ردیف	مفاهیم کانونی و نکات کلیدی	توضیح مفهوم به استناد عین بیانات
1	حرکت عظیم	- «امسال شما ملاحظه کردید در اربعین حسینی میلیون‌ها انسان در کنار هم قرار گرفتند؛ خود این حرکت عظیم یک جمعی از مسلمان‌ها - البته مخصوص شیعه نبود، سنی‌ها هم بودند - که در دنیا انعکاس پیدا کرد».
2	پدیده بی نظیر	- «پدیده بی نظیر و بی سابقه‌ای هم در این سال‌های اخیر به وجود آمده و آن، پیاده‌روی میان نجف و کربلا یا بعضی از شهرهای دورتر از نجف تا کربلاست؛ بعضی از بصره، بعضی از مرز، بعضی از شهرهای دیگر، پیاده راه می‌آفتند و حرکت می‌کنند».
3	حرکت عاشقانه و مومنانه	- «این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام می‌دهند، واقعاً دارند حسنه‌ای را انجام می‌دهند. این یک شعار بزرگ است، لا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ، این بلاشک جزو شعائرالله است».
4	سیاست ولایی	- «شاید این سیاست ولایی هم که زینب کبری اصرار کرد که برویم به کربلا - در مراجعت از شام - به خاطر همین بود که این اجتماع کوچک اما پرمعنا، در آنجا حاصل شود».
5	جوش اربعینی	- «کی توانائی این را داشت که در مقابل آن دستگاه ظلم و استکبار و استبداد و اختناق، آنچه را که فهمیده است، بروز دهد؟ مثل یک عقده‌ای در گلوی مؤمنین باقی بود. این عقده روز اربعین اولین نشتر را خورد؛ اولین جوشش در روز اربعین در کربلا اتفاق افتاد».
6	حرکت زینبی	- «یعنی کار حضرت زینب را کردند. اگر زینب نبود، کربلا نبود. اگر زینب نبود، حادثه عاشورا معلوم نبود این گسترش را پیدا کند و این ماندگاری را در تاریخ داشته باشد. حرکت مردم این جوری بود. آن وقت شد الگو. اربعین اول را تبریزی‌ها راه انداختند، اربعین‌های بعدی پی در پی راه افتاد و منتهی شد به این حرکت عظیم».
7	جاذبه مغناطیس حسینی	- «شروع جاذبه مغناطیس حسینی، در روز اربعین است. جابر بن عبدالله را از مدینه بلند می‌کند و به کربلا می‌کشد. این، همان مغناطیسی است که امروز هم با گذشت قرن‌های متمادی، در دل من و شماست. کسانی که معرفت به اهل بیت دارند، عشق و شور به کربلا همیشه در دلشان زنده است. این از آن روز شروع شده است. عشق به تربت حسینی و به مرقد سرور شهیدان».
8	درس اربعین	- «ساساً اهمیت اربعین در آن است که در این روز، با تدبیر الهی خاندان پیامبر(ص)، یاد نهضت حسینی برای همیشه جاودانه شد و این کار پایه‌گذاری گردید. اگر بازماندگان شهدا و صاحبان اصلی، در حوادث گوناگون - از قبیل شهادت حسین بن علی(علیه السلام) در عاشورا - به حفظ یاد و آثار شهادت کمر نبندند، نسل‌های بعد، از دستاورد شهادت استفاده زیادی نخواهند برد... درسی که اربعین به ما می‌دهد، این است که باید یاد حقیقت و خاطره شهادت را در مقابل طوفان تبلیغات دشمن زنده نگه داشت».

ب - شاخص‌های محوری بیانات درباره اربعین حسینی

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
1	توصیفات درباره اربعین:	<ol style="list-style-type: none"> 1- بزرگ‌ترین گردهمایی عالم 2- حرکت عظیم 3- عامل عزت اسلام 4- عامل وحدت شیعه و سنی 5- پدیده بی نظیر و بی سابقه 6- حرکت عشق و ایمان 7- ترکیب عقل و عاطفه 8- شعار بزرگ 9- حسنه ماندگار 	<p>«امسال شما ملاحظه کردید در اربعین حسینی میلیون‌ها انسان در کنار هم قرار گرفتند؛ خود این حرکت عظیم یک جمعی از مسلمان‌ها - البته مخصوص شیعه نبود، سنی‌ها هم بودند - که در دنیا انعکاس پیدا کرد، تعظیم کردند؛ تجلیل کردند؛ آن را بزرگ‌ترین گردهمایی عالم به حساب آوردند؛ چه کسانی؟ آنهایی که دارند مسائل اسلامی را رصد می‌کنند... حادثه عجیبی بود حادثه امسال اربعین کربلا. این راه را دشمنان اسلام و دشمنان اهل‌بیت به خیال خود مسدود کرده بودند. ببینید چه حرکت عظیمی اتفاق افتاد! وقتی حتی جسم‌ها در کنار هم قرار می‌گیرد، این جور انعکاس پیدا می‌کند. اگر ما با هم باشیم، کشورهای اسلامی، ملت‌های مسلمان - سنی و شیعه و فرق مختلف تسنن و تشیع - با یکدیگر دل‌هایشان صاف باشد، نسبت به یکدیگر سوءظن نداشته باشند، سوءنیت نداشته باشند، به یکدیگر اهانت نکنند، ببینید در دنیا چه اتفاقی خواهد افتاد؛ چه عزتی برای اسلام درست خواهد شد! وحدت؛ وحدت!»¹</p> <p>«... این روزها روزهای نزدیک به اربعین است. پدیده بی‌نظیر و بی‌سابقه‌ای هم در این سال‌های اخیر به‌وجود آمده و آن، پیاده‌روی میان نجف و کربلا یا بعضی از شهرهای دورتر از نجف تا کربلاست؛ بعضی از بصره، بعضی از مرز، بعضی از شهرهای دیگر، پیاده‌راه می‌افتند و حرکت می‌کنند. این حرکت حرکت عشق و ایمان است؛ ما هم از دور نگاه می‌کنیم به این حرکت، و غبطه می‌خوریم به حال آن کسانی که این توفیق را پیدا کردند و این حرکت را انجام دادند:</p> <p>گرچه دوریم به یاد تو سخن می‌گوییم بُعد منزل نبود در سفر روحانی این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام می‌دهند، واقعاً دارند حسنه‌ای را انجام می‌دهند. این یک شعار بزرگ است، لا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ، این بلاشک جزو شَعَائِرِ اللَّهِ است. جا دارد که امثال بنده که محرومیم از این جور حرکت‌ها عرض بکنیم که «یا لیتنا کُنَّا معکم فنفوز فوزاً عظیماً». همان‌طور که عرض کردیم، این حرکت حرکت عشق و ایمان است؛ هم در آن ایمان و اعتقاد قلبی و باورهای راستین، تحریک‌کننده و عمل‌کننده است؛ هم عشق و محبت. تفکر اهل‌بیت و تفکر شیعی همین جور است؛ ترکیبی است از عقل و عاطفه، ترکیبی است از ایمان و عشق؛ ترکیب این دو. این آن چیزی است که در سایر فرق اسلامی، خلأ آن محسوس است؛ سعی هم می‌کنند گاهی به یک نحوی این خلأ را پر کنند، [اما] نمی‌شود؛ چه کسی مثل خاندان پیغمبر - این عناصر برجسته، ممتاز، نورانی، ملکوتی - وجود دارد در بین معتقدات شعب دیگر اسلامی، که این جور مردم به آنها عشق بورزند، به آنها تعامل کنند، با آنها حرف بزنند، به آنها سلام کنند و از آنها ان‌شاءالله جواب بشنوند؛ چه کسی دیگر وجود دارد؟ این است که این یک فرصتی است در اختیار پیروان اهل‌بیت؛ این زیارت ائمه (علیهم‌السلام)، این معاشقه معنوی با این بزرگواران، این زیارت‌های سرشار از مفاهیم عالی و ممتاز که در اختیار ماست»².</p>

1. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی 1393/10/19

2. بیانات در ابتدای درس خارج فقه درباره پیاده‌روی اربعین 1394/09/09

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
2	حرکت حضرت زینب (س) در اربعین	1- سرکوب کردن انگیزه‌های خبیث و معاند و معارض 2- زنده نگهدارنده حادثه عاشورا 3- تحقق سیاست ولایی	<p>«حادثه عاشورای حسینی را هم ستمگران و ظالمان می خواستند نگذارند باقی بماند، زینب کبرا (سلام‌الله‌علیها) نگذاشت. دو حرکت عمه ما - زینب کبرا (علیها‌السّلام) - انجام داد: یک حرکت، حرکت اسارت بود به کوفه و شام و آن روشنگری‌ها و آن بیانات که مایه افشای حقایق شد؛ یک حرکت دیگر، آمدن به زیارت کربلا در اربعین بود؛ حالا اربعین اول یا دوم یا هرچه. این حرکت به معنای این است که نباید اجازه داد که انگیزه‌های خبیث‌آلودی که قصد دارند مقاطع عزیز و اثرگذار و مهم را از یادها ببرند، موفق بشوند؛ البته موفق هم نخواهند شد. تا ملت‌ها زنده‌اند، تا زبان‌های حق‌گو در کار است، تا دل‌های مؤمن دارای انگیزه هستند، نخواهند توانست این را به فراموشی بسپزند؛ همچنان که نتوانسته‌اند. این انگیزه‌های معاند و معارض در صدر اول تا دوران‌های طولانی باقی بود؛ یعنی متوکل عباسی بعد از حدود ۱۷۰ یا ۱۸۰ سال از حادثه عاشورا، درصدد برآمد قبر مطهر ابا عبدالله (علیه‌السّلام) را تخریب کند؛ یعنی ملت ایران حالاً‌حالا‌ها باید منتظر باشد که دشمنان به کارها و فتنه‌ها و خبیثت‌های خودشان برای اینکه زیبایی‌های انقلاب از یاد برود ادامه بدهند. دشمن دست بر نمی‌دارد؛ تا انقلاب را یا تحریف کنند یا به دست فراموشی بسپزند و کاری کنند که ملت حرکت خود، سابقه خود و کار بزرگی را که کرده است فراموش کند، دچار نسیان و غفلت بشود؛ کسی که گذشته افتخارآمیز خود را نمی‌داند، نمی‌تواند در آینده هم حوادث افتخارآمیز برای خودش درست کند، این تلاش را دشمنان دارند می‌کنند»^۱.</p> <p>«شاید این سیاست ولایی هم که زینب کبری اصرار کرد که برویم به کربلا - در مراجعت از شام - به خاطر همین بود که این اجتماع کوچک اما پرمعنا، در آنجا حاصل شود. حالا بعضی استبعاد کردند که چطور ممکن است تا اربعین به کربلا رسیده باشند. مرحوم شهید آیة‌الله قاضی یک نوشته مفصلی دارد، اثبات می‌کنند که نه، ممکن است که این اتفاق افتاده باشد. به هر حال آنچه در کلمات بزرگان و قدماء هست، این است که وقتی زینب کبری و مجموعه اهل بیت وارد کربلا شدند، عطیه عوفی و جناب جابر بن عبدالله و رجالی از بنی هاشم در آنجا حضور داشتند. این نشانه و نمونه‌ای از تحقق آن هدفی است که با شهادت‌ها باید تحقق پیدا می‌کرد؛ یعنی گسترش این فکر و جرئت دادن به مردم. از همین جا بود که ماجرای توأبین به وجود آمد؛ اگر چه ماجرای توأبین سرکوب شد؛ اما بعد با فاصله کوتاهی ماجرای قیام مختار و بقیه آن دلاوران کوفه اتفاق افتاد و نتیجه در هم پیچیده شدن دودمان بنی امیه ظالم و خبیث بر اثر همین شد. البته بعد از او سلسله مروانی‌ها آمدند؛ اما مبارزه ادامه پیدا کرد؛ راه باز شد. این خصوصیت اربعین است. یعنی در اربعین افشاگری هم هست، عمل هم هست، تحقق هدف‌های آن افشاگری هم در اربعین وجود دارد»^۲.</p>
3	جوش اربعینی:	الف) حقیقت‌گویی‌های افشاگرانه حضرت زینب (س) و امام سجاد(ع) ب) آغاز جاذبه مغناطیس حسینی ج) آغازی برای حوادث اربعینی بعدی:	<p>«این اقتران پر معنائی است. امروز روز اربعین است و حادثه بیست و نه بهمن تبریز هم یک حادثه اربعینی است. اربعین در حادثه کربلا یک شروع بود؛ یک آغاز بود. بعد از آنکه قضیه کربلا انجام گرفت - آن فاجعه بزرگ اتفاق افتاد - و فداکاری بی‌نظیر ابا عبدالله (علیه‌السّلام) و اصحاب و یاران و خانواده‌اش در آن محیط محدود واقع شد، حادثه اسارت‌ها پیام را باید منتشر می‌کرد و خطبه‌ها و افشاگری‌ها و حقیقت‌گویی‌های حضرت زینب (سلام‌الله‌علیها) و امام سجاد (علیه‌الصّلاه و السّلام) مثل یک رسانه پر قدرت باید فکر و حادثه و هدف و جهتگیری را در محدوده وسیعی منتشر می‌کرد؛ و کرد. خاصیت محیط اختناق این است که مردم فرصت و جرئت این را پیدا</p>

۱. بیانات در دیدار مردم قم 93/10/17

۲. بیانات در دیدار جمعی از مردم آذربایجان شرقی 1378/11/28

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		1- تبلور عزم ملی 2- حادثه 29 بهمن تبریز 3- قیام 19 دی مردم قم 4- پیروزی انقلاب اسلامی 5- حضور پرشور در سالگرد ارتحال امام (ره) 6- ماجرای توابعین 7- قیام مختار 8- در هم پیچیدن دودمان بنی امیه	<p>نمی‌کنند که حقایقی را که فهمیده‌اند، در عمل خودشان نشان بدهند؛ چون اولاً دستگاه ظالم و مستبد نمی‌گذارد مردم بفهمند و اگر فهم مردم از دست او خارج شد و فهمیدند، نمی‌گذارد به آنچه فهمیده‌اند، عمل کنند. در کوفه، در شام، در بین راه، خیلی‌ها از زبان زینب کبری (سلام الله علیها) یا امام سجاد (علیه الصلاة والسلام) یا از دیدن وضع اسراء، خیلی چیزها را فهمیدند، ولی کی جرئت می‌کرد، کی توانائی این را داشت که در مقابل آن دستگاه ظلم و استکبار و استبداد و اختناق، آنچه را که فهمیده است، بروز دهد؟ مثل یک عقده‌ای در گلوئی مؤمنین باقی بود. این عقده روز اربعین اولین نشتر را خورد؛ اولین جوشش در روز اربعین در کربلا اتفاق افتاد.</p> <p>مرحوم سید بن طاووس - و بزرگان - نوشته‌اند که وقتی کاروان اسراء، یعنی جناب زینب (سلام الله علیها) و بقیه در اربعین وارد کربلا شدند، در آنجا فقط جابر بن عبدالله انصاری و عطیه عوفی نبودند، «رجال من بنی هاشم»؛ عده‌ای از بنی هاشم، عده‌ای از یاران بر گرد تربت سیدالشهداء جمع شده بودند و به استقبال زینب کبری آمدند. شاید این سیاست ولائی هم که زینب کبری اصرار کرد که برویم به کربلا - در مراجعت از شام - به خاطر همین بود که این اجتماع کوچک اما پر معنا، در آنجا حاصل شود. حالا بعضی استبعاد کردند که چطور ممکن است تا اربعین به کربلا رسیده باشند. مرحوم شهید آیه الله قاضی یک نوشته مفصلی دارد، اثبات می‌کند که نه، ممکن است که این اتفاق افتاده باشد. به هر حال آنچه در کلمات بزرگان و قدماء هست، این است که وقتی زینب کبری و مجموعه اهل بیت وارد کربلا شدند، عطیه عوفی و جناب جابر بن عبدالله و رجالی از بنی هاشم در آنجا حضور داشتند. این نشانه و نمونه‌ای از تحقق آن هدفی است که با شهادت‌ها باید تحقق پیدا می‌کرد؛ یعنی گسترش این فکر و جرئت دادن به مردم. از همین جا بود که ماجرای توابعین به وجود آمد؛ اگر چه ماجرای توابعین سرکوب شد؛ اما بعد با فاصله کوتاهی ماجرای قیام مختار و بقیه آن دلاوران کوفه اتفاق افتاد و نتیجه در هم پیچیده شدن دودمان بنی امیه ظالم و خبیث بر اثر همین شد. البته بعد از او سلسله مروانی‌ها آمدند؛ اما مبارزه ادامه پیدا کرد؛ راه باز شد. این خصوصیت اربعین است. یعنی در اربعین افشاگری هم هست، عمل هم هست، تحقق هدف‌های آن افشاگری هم در اربعین وجود دارد¹.</p> <p>حوادث پی در پی صد و پنجاه سال اخیر ایران، آذربایجانی‌ها پیشرو بودند؛ گاهی پیشرو بودند، گاهی تک بودند. در قضیه تحریم تنباکو که میرزای شیرازی از سامره دستور دادند، جزو اولین نقاطی که مردم پاسخ دادند، علمای بزرگ آذربایجان - مرحوم حاج میرزا جواد مجتهد و دیگران - پاسخ دادند و مردم آمدند توی میدان، تبریز بود؛ که کمر استعمار را در یک دوره‌ای، در یک برهه‌ای شکست. در قضیه مشروطیت همین جور، در قضایای بعد از دوره استبداد صغیر همین جور، در قضایای بعدی تا دوره انقلاب اسلامی همین جور؛ که این ۲۹ بهمن شد یک پرچم، شد الگوساز؛ مهم این است. مهم این است که یک ملتی، یک جماعتی، یک مجموعه‌ای، یا یک فردی بتواند الگو درست کند، تا این الگو تولید مثل کند. کار تبریزی‌ها در قضیه ۲۹ بهمن این بود؛ و آلاً قضیه ۱۹ دی قم ممکن بود فراموش شود. تبریزی‌ها نگذاشتند آن حادثه مهم و خونین قمی‌ها به وسیله تبلیغات، به وسیله غفلت‌ها یا غرض‌ورزی‌ها از یاد برود؛ یعنی کار حضرت زینب را کردند. اگر زینب نبود، کربلا نبود. اگر زینب نبود، حادثه عاشورا معلوم نبود این گسترش را پیدا کند و این ماندگاری را در تاریخ</p>

¹. بیانات در دیدار جمعی از مردم آذربایجان شرقی 1378/11/28

مستندات	مهم‌ترین محورها	موضوع	ردیف
<p>داشته باشد. حرکت مردم این جوری بود. آن وقت شد الگو. اربعین اول را تبریزی‌ها راه انداختند، اربعین‌های بعدی پی در پی راه افتاد و منتهی شد به این حرکت عظیم^۱.</p> <p>- یک نگاه اجمالی به سال ۱۳۹۳ می‌کنیم و نگاهی اجمالی به سال جاری‌ای که در این ساعت شروع می‌شود. سال ۹۳ هم در عرصه داخلی و هم در عرصه خارجی و بین‌المللی برای کشور ما سال پرماجرایی بود؛ چالش‌هایی داشتیم، پیشرفت‌هایی هم داشتیم؛ ما در اول سال ۹۳ با توجه به همین چالش‌ها بود که عنوان سال را گذاشتیم «عزم ملی و مدیریت جهادی». با نگاهی به آنچه در سال ۹۳ گذشت، مشاهده می‌کنیم که عزم ملی بحمدالله بروز و ظهور داشت. ملت ما عزم راسخ خود را هم در تحمل برخی مشکلاتی که برای او وجود داشت نشان داد، هم در روز بیست‌ودوم بهمن، در روز قدس و در راهپیمایی عظیم اربعین این عزم را، این همت را از خود بروز داد و نشان داد. مدیریت جهادی هم در برخی از بخش‌ها بحمدالله بارز و آشکار بود. در آن بخش‌هایی که مدیریت جهادی را انسان مشاهده کرد، پیشرفت‌ها را هم در آنجا مشاهده کردیم. این البته توصیه مخصوص سال ۹۳ نیست، هم عزم ملی و هم مدیریت جهادی برای امسال و برای همه سال‌های پیش‌رو برای ملت ما مورد نیاز است^۲.</p> <p>مایلم یک جمله هم ذکر مصیبت کنم. فردا اربعین سیدالشهداست. به مناسبت سالگرد امام، ما از جاهای مختلف بر سر مزار او گرد آمده‌ایم. تناسب این جمع آمدن و گرد آمدن ما بر سر قبر امام، با اربعین تناسب عجیبی است. در روز اربعین هم، بعد از آن روزهای تلخ و آن شهادت عجیب، اولین زائران ابا عبدالله‌الحسین علیه‌السلام بر سر قبر امام معصوم شهید جمع شدند. از جمله کسانی که آن روز آمدند، یکی «جابر بن عبدالله انصاری» است و یکی «عطیه بن سعد عوفی» که او هم از اصحاب امیرالمؤمنین علیه‌السلام است. جابر بن عبدالله از صحابه پیامبر و از اصحاب جنگ بدر است؛ آن روز هم علی‌الظاهر مرد مستی بوده است؛ شاید حداقل شصت، هفتاد سال از سنین او - بلکه بیشتر - می‌گذشته است. اگر در جنگ بدر بوده، پس لابد قاعدتاً در آن وقت باید بیش از هفتاد سال سن داشته باشد؛ لیکن «عطیه» از اصحاب امیرالمؤمنین علیه‌السلام است. او آن وقت جوان تر بوده؛ چون تا زمان امام باقر هم «عطیه بن سعد عوفی» علی‌الظاهر زندگی کرده است. «عطیه» می‌گوید: وقتی به آنجا رسیدیم، خواستیم به طرف قبر برویم، اما این پیرمرد گفت اول دم شط فرات برویم و غسل کنیم. در شط فرات غسل کرد، سپس قطیفه‌ای به کمر پیچید و قطیفه‌ای هم بردوش انداخت؛ مثل کسی که می‌خواهد خانه خدا را طواف و زیارت کند، به طرف قبر امام حسین علیه‌السلام رفت. ظاهراً او نابینا هم بوده است. می‌گوید با هم رفتیم، تا نزدیک قبر امام حسین علیه‌السلام رسیدیم. وقتی که قبر را لمس کرد و شناخت، احساساتش به جوش آمد. این پیرمرد که لابد حسین بن علی علیه‌السلام را بارها در آغوش پیامبر دیده بود، با صدای بلند سه مرتبه صدا زد: یا حسین، یا حسین، یا حسین^۳!</p> <p>- امسال با تقارن عید نوروز با اربعین حسینی، عید و آغاز سال نو ما، رنگ حسینی گرفت و با نام حسین بن علی (علیه‌السلام) سرور آزادگان جهان و سید شهیدان، رونق یافت. چه آمدن خاندان پیغمبر در روز اربعین به کربلا - که بعضی روایت کرده‌اند - درست باشد یا درست نباشد، ظاهراً در این تردیدی نیست که جابر بن عبدالله انصاری به همراه یکی از بزرگان تابعین - که نام او را بعضی عطیه گفته‌اند، بعضی عطاء</p>			

۱. بیانات در دیدار جمعی از مردم آذربایجان شرقی 1389/11/27

۲. پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴

۳. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه 1378/03/14

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>گفته‌اند و احتمال دارد عطیه‌بن حارث کوفی حمدانی باشد؛ به‌رحال یکی از بزرگان تابعین است که در کوفه ساکن بوده - این راه را طی کردند و در این روز بر سر مزار شهید کربلا حاضر شدند. شروع جاذبه مغناطیس حسینی، در روز اربعین است. جابرین‌عبدالله را از مدینه بلند می‌کند و به کربلا می‌کشد. این، همان مغناطیسی است که امروز هم با گذشت قرن‌های متمادی، در دل من و شماست. کسانی که معرفت به اهل‌بیت دارند، عشق و شور به کربلا همیشه در دلشان زنده است. این از آن روز شروع شده است. عشق به تربت حسینی و به مرقد سرور شهیدان^۱.</p> <p>- امسال، اول فروردین با آیام اربعین حسینی همراه است. اربعین هم خود یک فروردین دیگر است. اولین شکوفه‌های عاشورایی در اربعین شکفته شد. اولین جوشش‌های چشمه‌ی جوشان محبت حسینی - که شط‌همیشه جاری زیارت را در طول این قرن‌ها به راه انداخته است - در اربعین پدید آمد. مغناطیس پُر جاذبه حسینی، اولین دل‌ها را در اربعین به سوی خود جذب کرد؛ رفتن جابرین‌عبدالله و عطیه به زیارت امام حسین در روز اربعین، سرآغاز حرکت پُربرکتی بود که در طول قرن‌ها تا امروز، پیوسته و پی‌درپی این حرکت پُرشکوه‌تر، پُر جاذبه‌تر و پُر شورتر شده است و نام و یاد عاشورا را روزبه‌روز در دنیا زنده‌تر کرده است^۲.</p>
4	جاودانه شدن یاد نهضت حسینی	<p>1- تدبیر خاندان الهی در پایه گذاری نهضت حسینی</p> <p>2- زنده ماندن یاد حقیقت در مقابل طوفان تبلیغات دشمن</p>	<p>« امروز، به‌مناسبت نزدیک شدن به شب اربعین حضرت سیدالشهداء (علیه‌الصلاة‌والسلام) که ارتباط تام و تمامی با همین تلاش با ارزشی که در روزگار ما برای احیای یاد و نام شهیدان انجام می‌گیرد، دارد، مطالبی را مطرح می‌کنم. اساساً اهمیت اربعین در آن است که در این روز، با تدبیر الهی خاندان پیامبر(ص)، یاد نهضت حسینی برای همیشه جاودانه شد و این کار پایه‌گذاری گردید. اگر بازماندگان شهدا و صاحبان اصلی، در حوادث گوناگون - از قبیل شهادت حسین‌بن‌علی(علیه‌الصلاة‌والسلام) در عاشورا - به حفظ یاد و آثار شهادت کمر نهند، نسل‌های بعد، از دست‌آورد شهادت استفاده زیادی نخواهند برد... درسی که اربعین به ما می‌دهد، این است که باید یاد حقیقت و خاطره شهادت را در مقابل طوفان تبلیغات دشمن زنده نگاهداشت. شما ببینید از اول انقلاب تا امروز، تبلیغات علیه انقلاب و امام و اسلام و این ملت، چه قدر پر حجم بوده است. چه تبلیغات و طوفانی که علیه جنگ به راه نیفتاد جنگی که دفاع و حراست از اسلام و میهن و حیثیت و شرف مردم بود. ببینید دشمنان علیه شهدای عزیزی که جانشان - یعنی بزرگ‌ترین سرمایه‌شان - را برداشتند و رفتند در راه خدا نثار نمودند، چه کردند و مستقیم و غیرمستقیم، با رادیوها و روزنامه‌ها و مجله‌ها و کتاب‌هایی که منتشر می‌کردند، در ذهن آدم‌های ساده‌لوح در همه جای دنیا، چه تلقینی توانستند بکنند^۳».</p>

1. بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی 1385/01/01

2. پیام نوروزی به مناسبت حلول سال 1385

3. بیانات در دیدار اقدار مختلف مردم 1368/06/29

ج - پرسش ها و شبهه‌هایی که در بیانات درباره اربعین حسینی پاسخ داده شد

ردیف	عنوان پرسش یا شبهه	محور پاسخ	پاسخ رهبر انقلاب به استناد عین عبارات
1	سیاست ولایی حضرت زینب در مراجعت به کربلا در اربعین چه بود؟	شکل‌گیری اجتماع کوچک اما پرمعنا	«شاید این سیاست ولایی هم که زینب کبری اصرار کرد که برویم به کربلا - در مراجعت از شام - به خاطر همین بود که این اجتماع کوچک اما پرمعنا، در آنجا حاصل شود».
2	چه کسانی مانند خاندان پیامبر برای عشق و رزوی وجود دارد؟	زیارت ائمه فرصتی است در اختیار پیروان اهل بیت	«چه کسی مثل خاندان پیغمبر - این عناصر برجسته، ممتاز، نورانی، ملکوتی - وجود دارد در بین معتقدات شعب دیگر اسلامی، که این جور مردم به آنها عشق بورزند، به آنها تعامل کنند، با آنها حرف بزنند، به آنها سلام کنند و از آنها ان‌شاءالله جواب بشنوند؛ چه کسی دیگر وجود دارد؟ این است که این یک فرصتی است در اختیار پیروان اهل‌بیت؛ این زیارت ائمه (علیهم‌السلام)، این معاشقه معنوی با این بزرگواران، این زیارت‌های سرشار از مفاهیم عالی و ممتاز که در اختیار ماست».
3	تلاش ظالمان برای به فراموشی سپردن حادثه عاشورا؟! 	تا ملت‌ها زنده و زبان‌های حق گو در کارند، نمی‌توانند.	«حادثه عاشورای حسینی را هم ستمگران و ظالمان می‌خواستند نگذارند باقی بماند، زینب کبرا (سلام‌الله‌علیها) نگذاشت. دو حرکت عمده ما - زینب کبرا (علیها‌السلام) - انجام داد: یک حرکت، حرکت اسارت بود به کوفه و شام و آن روشنگری‌ها و آن بیانات که مایه افشای حقایق شد؛ یک حرکت دیگر، آمدن به زیارت کربلا در اربعین بود؛ حالا اربعین اول یا دوم یا هرچه. این حرکت به معنای این است که نباید اجازه داد که انگیزه‌های خیانت‌آلودی که قصد دارند مقاطع عزیز و اثرگذار و مهم را از یادها ببرند، موفق بشوند؛ البته موفق هم نخواهند شد. تا ملت‌ها زنده‌اند، تا زبان‌های حق گو در کار است، تا دل‌های مؤمن دارای انگیزه هستند، نخواهند توانست این را به فراموشی بسپارند؛ همچنان که نتوانسته‌اند».
4	چطور ممکن است تا اربعین به کربلا رسیده باشند؟	مرحوم آیه‌الله قاضی اثبات می‌کنند که ممکن است این اتفاق افتاده باشد	«حالا بعضی استبعاد کردند که چطور ممکن است تا اربعین به کربلا رسیده باشند. مرحوم شهید آیه‌الله قاضی یک نوشته مفصلی دارد، اثبات می‌کنند که نه، ممکن است که این اتفاق افتاده باشد. به هر حال آنچه در کلمات بزرگان و قدمات هست، این است که وقتی زینب کبری و مجموعه اهل بیت وارد کربلا شدند، عطیه عوفی و جناب جابر بن عبدالله و رجالی از بنی هاشم در آنجا حضور داشتند. این نشانه و نمونه‌ای از تحقق آن هدفی است که با شهادت‌ها باید تحقق پیدا می‌کرد؛ یعنی گسترش این فکر و جرئت دادن به مردم».
5	در اربعین فقط جابر و عطیه در کربلا بودند؟	عده‌ای از بنی هاشم هم بودند	«مرحوم سید بن طاووس - و بزرگان - نوشته‌اند که وقتی کاروان اسراء، یعنی جناب زینب (سلام‌الله‌علیها) و بقیه در اربعین وارد کربلا شدند، در آنجا فقط جابر بن عبدالله انصاری و عطیه عوفی نبودند، «رجال من بنی هاشم» عده‌ای از بنی هاشم، عده‌ای از یاران بر گرد تربت سیدالشهداء جمع شده بودند و به استقبال زینب کبری آمدند».
6	آغاز جاذبه مغناطیس حسینی از کی است؟	آمدن جابر بن عبد... از مدینه به کربلا در اربعین	«شروع جاذبه مغناطیس حسینی، در روز اربعین است. جابر بن عبدالله را از مدینه بلند می‌کند و به کربلا می‌کشد. این، همان مغناطیسی است که امروز هم با گذشت قرن‌های متمادی، در دل من و شماست. کسانی که معرفت به اهل بیت دارند، عشق و شور به کربلا همیشه در دلشان زنده است. این از آن روز شروع شده است. عشق به تربت حسینی و به مرقد سرور شهیدان».
7	اهمیت اربعین در چیست؟	جاودانه شدن نام نهضت حسینی	«مغناطیس پُر جاذبه حسینی، اولین دل‌ها را در اربعین به سوی خود جذب کرد؛ رفتن جابر بن عبدالله و عطیه به زیارت امام حسین در روز اربعین، سرآغاز حرکت پُربرکتی بود که در طول قرن‌ها تا امروز، پیوسته و پی‌درپی این حرکت پُرشکوه‌تر، پُر جاذبه‌تر و پُرشورتر شده است و نام و یاد عاشورا را روز به روز در دنیا زنده‌تر کرده است».
7	اهمیت اربعین در چیست؟	جاودانه شدن نام نهضت حسینی	«اساساً اهمیت اربعین در آن است که در این روز، با تدبیر الهی خاندان پیامبر(ص)، یاد نهضت حسینی برای همیشه جاودانه شد و این کار پایه‌گذاری گردید».

د - بررسی بیانات درباره اربعین حسینی از زاویه آینده نگری

ردیف	موضوع	محور	مستندات
1	گردهمایی در اربعین	فرصت: 1- عزت اسلام 2- وحدت شیعه و سنی 3- حسنه ماندگار	<p>«در اربعین حسینی میلیون‌ها انسان در کنار هم قرار گرفتند؛ خود این حرکت عظیم یک جمعی از مسلمان‌ها - البته مخصوص شیعه نبود، سنی‌ها هم بودند - که در دنیا انعکاس پیدا کرد، تعظیم کردند؛ تجلیل کردند؛ آن را بزرگ‌ترین گردهمایی عالم به حساب آوردند؛ چه کسانی؟ آنهایی که دارند مسائل اسلامی را رصد می‌کنند... حادثه عجیبی بود حادثه امسال اربعین کربلا. این راه را دشمنان اسلام و دشمنان اهل بیت به خیال خود مسدود کرده بودند. ببینید چه حرکت عظیمی اتفاق افتاد! وقتی حتی جسم‌ها در کنار هم قرار می‌گیرد، این جور انعکاس پیدا می‌کند. اگر ما با هم باشیم، کشورهای اسلامی، ملت‌های مسلمان - سنی و شیعه و فرقی مختلف تسنن و تشیع - با یکدیگر دل‌هایشان صاف باشد، نسبت به یکدیگر سوءظن نداشته باشند، سوءنیت نداشته باشند، به یکدیگر اهانت نکنند، ببینید در دنیا چه اتفاقی خواهد افتاد؛ چه عزتی برای اسلام درست خواهد شد! وحدت؛ وحدت».</p> <p>«این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام می‌دهند، واقعاً دارند حسنه‌ای را انجام می‌دهند. این یک شعار بزرگ است، لا تُجْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ، این بلاشک جزو شعائرالله است».</p>
2	حرکت حضرت زینب از شام به کربلا در اربعین	فرصت: 1- محقق شدن سیاست ولایی 2- زنده نگه داشتن حادثه عاشورا 3- آغاز جوشش اربعینی	<p>«شاید این سیاست ولایی هم که زینب کبری اصرار کرد که برویم به کربلا - در مراجعت از شام - به خاطر همین بود که این اجتماع کوچک اما پرمعنا، در آنجا حاصل شود. حالا بعضی استبعاد کردند که چطور ممکن است تا اربعین به کربلا رسیده باشند. مرحوم شهید آیة‌الله قاضی یک نوشته مفصلی دارد، اثبات می‌کند که نه، ممکن است که این اتفاق افتاده باشد».</p> <p>«حادثه عاشورای حسینی را هم ستمگران و ظالمان می‌خواستند نگذارند باقی بماند، زینب کبرا (سلام‌الله‌علیها) نگذاشت».</p> <p>«اولین شکوفه‌های عاشورایی در اربعین شکفته شد. اولین جوشش‌های چشمه‌ی جوشان محبت حسینی - که شط همیشه جاری زیارت را در طول این قرن‌ها به راه انداخته است - در اربعین پدید آمد. مغناطیس پُر جاذبه حسینی، اولین دل‌ها را در اربعین به سوی خود جذب کرد؛ رفتن جابرین‌عبدالله و عطیه به زیارت امام حسین در روز اربعین، سرآغاز حرکت پُربرکتی بود که در طول قرن‌ها تا امروز، پیوسته و پی‌درپی این حرکت پُر شکوه‌تر، پُر جاذبه‌تر و پُر شورتر شده است و نام و یاد عاشورا را روزبه‌روز در دنیا زنده‌تر کرده است».</p>
3	حرکت اسارت حضرت زینب (س)	فرصت: 1- روشننگری و افشای حقایق	<p>«دو حرکت عمه ما - زینب کبرا (علیهاالسلام) - انجام داد: یک حرکت، حرکت اسارت بود به کوفه و شام و آن روشننگری‌ها و آن بیانات که مایه افشای حقایق شد؛ یک حرکت دیگر، آمدن به زیارت کربلا در اربعین بود».</p>
4	حرکت جابرین عباد... از مدینه به کربلا در اربعین	فرصت: 1- شروع جاذبه مغناطیس حسینی	<p>«شروع جاذبه مغناطیس حسینی، در روز اربعین است. جابرین‌عبدالله را از مدینه بلند می‌کند و به کربلا می‌کشد. این، همان مغناطیسی است که امروز هم با گذشت قرن‌های متمادی، در دل من و شماست. کسانی که معرفت به اهل بیت دارند، عشق و شور به کربلا همیشه در دلشان زنده است. این از آن روز شروع شده است. عشق به تربت حسینی و به مرقد سرور شهیدان».</p>